

Kent meydanı kullanım nedenlerinin Antalya Cumhuriyet Meydanı örneğinde irdelenmesi

Faik Şavklı^{a,*}, Tahsin Yılmaz^b

^a Akdeniz Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, Antalya

^b Akdeniz Üniversitesi, Ziraat Fakültesi Peyzaj Mimarlığı Bölümü, Antalya

* İletişim yazarı/Corresponding author: faiksavkli@akdeniz.edu.tr, Geliş tarihi/Received: 18.03.2013, Kabul tarihi/Accepted: 11.09.2013

Özet: Kent meydanları, birçok kişi tarafından bilinen ve kolaylıkla bulunabilen, kentin veya buldukları alanın merkezi noktasında konumlanan, estetik ve işlevsel açıdan birçok özelliğe sahip mekânlardır. Aynı zamanda kent meydanları kullanıcılara gereksinimleri doğrultusunda çeşitli katkılar sağlayan alanlardır. Cumhuriyet Meydanı Antalya kentinin kent merkezinde konumlanan ve günün hemen hemen her saatinde yerli ve yabancı kullanıcılar tarafından yoğun bir şekilde kullanılan bir meydandır. Meydanın yakın çevresinde çeşitli kamu kurum ve kuruluşları, alışveriş ve iş merkezleri, özel eğitim kurumları, restoran vb. gibi kullanımlar yer almaktadır. Bu çalışmada kullanıcıların kent meydanlarını kullanma nedenleri Antalya Cumhuriyet Meydanı örneğinde anket çalışması ile irdelenmiştir. Çalışma sonucunda Cumhuriyet Meydanı gibi toplanma ve odak noktası olma özelliğine sahip bir alanın, yaşam tarzlarına bağlı olarak günümüzde en çok “zorunlu geçiş yapmak” için kullanıldığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar kelimeler: Kent meydanı, Kentsel tasarım, Antalya Cumhuriyet Meydanı

The use of urban squares in a case of Antalya Cumhuriyet Square

Abstract: City squares, which are known and found easily by many people and are situated at the center of city or area they are in, have lots of features in terms of aesthetic and functional. Also they provide several contributions for users in parallel with their requirements. Cumhuriyet Square is situated in the city center of Antalya and is used widely by domestic and foreign users almost every hour of a day. There are various public institutions and organizations, shopping and business centers, private educational institutions, restaurants etc. placed near by the square. In this research, the question “why users use the city squares” is investigated on Antalya Cumhuriyet Square case. As a result, it is determined that depending on life styles, a place as Cumhuriyet Square which has features like being assembly and focal point, is firstly used for transition.

Keywords: Urban square, Urban design, Antalya Cumhuriyet Square

1. Giriş

Kentsel açık ve yeşil alanlar, kentte yer alan, ulaşım, barınma, çalışma, sağlık, hizmet vb. gibi amaçlar taşıyan zorunlu kullanım alanlarının dışında kalan, kentte yaşayanlara sunduğu imkânlarla sosyal, psikolojik, işlevsel ve rekreasyonel birçok olanaklar sunan, kente estetik anlamda değer kazandıran ve kent ekolojisine katkıda bulunan alanlardır (Giritlioğlu, 1991; Thompson, 2002; Irvine vd., 2010).

Kentsel açık ve yeşil alanların, önemli elemanlarından biri olan kent meydanları, kentsel açık ve yeşil alanlar içerisinde bulunan ve kent halkı tarafından yoğun olarak kullanılan, genellikle kent merkezinde veya kent merkezine yakın yerlerde bulunan alanlardır.

Meydanlar tarihten günümüze, şehir halkının veya ziyaretçilerinin buluşma yeri, şehrin karmaşasından kopup soluklandıkları, rahatlama ve dinlenme imkânı buldukları, insanların birbirini izledikleri ve kentteki olup biten olayları paylaştıkları, kısaca çok amaçlı kullanım mekânları olmuşlardır (Moughtin vd., 1999; Moughtin, 2003; İnceoğlu ve Aytuğ, 2009). Aynı zamanda meydanlar, kentli tarafından özel günlerde sosyal, kültürel, siyasi ve ticari

amaçlar için kullanılan, kentsel yaşamın geçtiği önemli kamusal mekânlardır (Özer ve Ayten, 2005).

Zucker (1959) meydanları form açısından 5'e ayırmıştır. Bunlar; belirgin geometrik forma sahip olan etrafında mimari yapıların tekrar ettiği ‘kapalı meydanlar’; tek bir yapıya veya bir yapı topluluğuna yönelmiş olan ‘egemen meydanlar’; bir merkez etrafında form kazanmış ‘çekirdek meydanlar’; estetik açıdan birbirleriyle ilişkili meydanların bir araya gelerek oluşturdukları ‘gruplandırılmış meydanlar’ ve sınırları, formu ve şekli olmayan ‘biçimsiz meydanlar’ şeklindedir (Moughtin, 2003).

Gehl (2011) kamusal alanlarda gerçekleştirilebilen açık alan aktivitelerini ‘zorunlu aktiviteler (okula gitmek, işe gitmek, market alış-verişi, otobüs beklemek vb.)’, ‘isteğe bağlı/zorunlu olmayan aktiviteler (zaman ve mekan elverişli olduğu sürece yapılmak istenen şeylerin gerçekleştirilmesi)’ ve ‘sosyal aktiviteler’ olarak üçe ayırmış ve bu aktivitelerin yoğunluk durumlarına göre fiziksel çevreyi kalite açısından yüksek ve düşük kaliteli olarak iki şekilde nitelendirmiştir. Buna göre fiziksel çevrenin kalitesinin yüksek olması için isteğe bağlı/zorunlu olmayan aktiviteleri gerçekleştirme imkânının zorunlu ve sosyal aktivitelerle oranla oldukça yüksek miktarda olması; düşük olması için de, en çok

zorunlu aktivitelerin en az işe isteğe bağlı/zorunlu olmayan aktivitelerin gerçekleştirme imkânının olması gerekmektedir.

Kullanım amaçları doğrultusunda farklı biçim ve boyutlarda olabilen meydanlar, çoğu zaman, yerleşme içinde bir güç odağının beraberinde konumlanırlar. Bir kilise önü, cami avlusu, hükümet meydanı ya da bir iş merkezi önünde yer alan meydanlar, geometrik biçimlenişleri ile hâkim olan gücün etkisini daha da vurgularlar (Eyüce, 2000). Günümüzde ise meydanlar araçlar tarafından yoğun trafikle işgal edilerek, geçmişteki kullanım anlamlarını ve amaçlarını kısmen yitirmişlerdir (İnceoğlu ve Aytuğ, 2009).

Meydanlar, bazen özellikle meydan olarak tasarlanan, bazen de bir takım kullanımların insanlarda bıraktığı etki sonucu kendiliğinden oluşan alanlar olarak ortaya çıkmaktadır. Nitekim meydanların kullanıcılar tarafından meydan olarak nitelendirilebilmesi için toplanma ve odak noktası olma özelliğinin dışında mimari ve peyzaj özellikleri açısından büyüklük, şekil, form, vb. gibi özelliklere de sahip olmaları, sınırlarının fiziksel veya algısal olarak belirgin olması gerekmektedir. Bunun yanı sıra meydanların, kullanıcıların gereksinimlerine servis sağlayabilir nitelikte olmaları gerekmektedir.

Zucker'a (1959) göre kentsel meydanların mimari elemanlarla sınırlarının belirlenmiş olması belli toplumsal işlevlerinin olması ve belli şehir dokusuna entegre olmuş kent parçası şeklindeki özelliklere sahip olması gerekmektedir (Gençtürk, 2006).

Bu çalışmada Antalya Cumhuriyet Kent Meydanı örneğinde, kullanıcıların kent meydanlarını hangi amaçlarla kullandıklarını, mevsimlere göre günün en çok hangi saatlerinde daha yoğun olarak kullandıklarını ve mevsimlere göre meydana ne kadar vakit geçirdiklerini belirlemek amaçlanmıştır.

2. Materyal ve yöntem

Çalışma alanı, Antalya İli, Muratpaşa İlçesi, Cumhuriyet Caddesi üzerinde bulunan Cumhuriyet Meydanı'dır. Meydanın kuzeyinde Şht. Binbaşı Cengiz Toytunç Caddesi ve Antalya Valiliği, güneyinde Kaleiçi Yerleşkesi, batısında ve doğusunda çeşitli alışveriş ve iş merkezleri bulunmaktadır (Şekil 1). Çalışma alanı olarak seçilen Antalya Cumhuriyet Kent Meydanı tarihten günümüze birkaç kez değişime uğramıştır.

Meydan, eskiden kenti koruyan toprak alanı bulması nedeniyle Tophane Meydanı olarak isimlendirilmiştir. Yüzyıllık aşkın bir süredir Mutasarrıflık, Hükümet Meydanı gibi yapıların alanda bulunması, resmi ve resmi olmayan bütün etkinliklerin meydana yapılması sonucu adı Cumhuriyet Meydanı olarak değiştirilmiştir. 1942 yılında, meydan betonla kaplatılmıştır (Çimrin, 2008). Daha sonra 1973 yılında yeni hükümet konağı yapımı için proje yarışması düzenlenmiştir. Eskiden alanda bulunan Hükümet Konağı 1974 yılında yıkılmıştır. Yeni proje 1974'te uygulanmaya başlamış ve 1977 sonlarında bina hizmete açılmıştır (Çimrin 2007). Cumhuriyet Meydanını son olarak 2008 yılında büyük bir değişime uğramıştır. Valilik Binası yıkılarak eski Gazi Mustafa Kemal İlköğretim Okuluna taşınmış, Vakıf İşhanı yıkılmış, alanda bulunan yol taşıt trafiğine kapatılmış ve sonuç olarak 4000 metrekare büyüklüğündeki alan 11500 metrekare büyüklüğüne ulaşmıştır (Aykurt, 2010).

Cumhuriyet Meydanı, kentin önemli geçiş noktalarından birisi olma özelliğini taşımakta ve şehrin merkezi konumunda bulunmaktadır. Ayrıca Cumhuriyet Meydanı etrafında çeşitli alış-veriş ve iş merkezleri ile çeşitli kamu kurum ve kuruluşlarının bulunması ve Kaleiçi yerleşkesinin meydanın yakınında bulunması sebebiyle, meydan her mevsimde ve günün çeşitli saatlerinde yerel halk, yerli ve yabancı turistler tarafından yoğun bir şekilde kullanılmaktadır. Meydanda su elemanları, oturma birimleri, yeşil alanlar, gölgeleme elemanları, seyir terasları gibi birimler bulunmakta, meydanın altında ise 2 katlı 14 araçlık büyük otobüs, 5 araçlık küçük otobüs ve 76 araçlık otomobil otoparkı bulunmaktadır. Alanda bulunan donatı elemanları çiçeklikler, banklar, alçak ve yüksek boylu aydınlatma direkleri, çöpler, sigaralıklar, döküm ağaç koruyucular ve membran gölgeleme alanları şeklindedir.

Çalışmanın ana materyalini Antalya Cumhuriyet Kent Meydanında uygulanmış olan anket verileri oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra çalışma kapsamında alana ait veriler (fotoğraf, proje, vb.) ve çalışma konusu ile ilgili literatürler de materyal olarak kullanılmıştır. Çalışma kapsamında uygulanmış olan anket literatürden ve alandan elde edilen bilgiler ışığında hazırlanmış ve ilk olarak 30 kişilik bir pilot çalışma gerçekleştirilmiştir. Uygulanan pilot çalışma sonucunda bazı sorular güncellenmiş bazı sorular ilave edilmiş ve nihai anket formu hazırlanmıştır. Hazırlanan anket formunda yer alan kent meydanı kullanım amaçlarına ait ifadeler tesadüfi olarak sıralanmıştır ve hazırlanan anket meydana tesadüfi olarak 386 kullanıcıya uygulanmıştır.

Örneklem büyüklüğünün saptanmasında Lin'in %5 hata payına göre, 500000'in üzerindeki nüfus için öngördüğü en az 384 denek sayısı temel alınmıştır (Lin, 1976).

Anket verilerini değerlendirmek için SPSS programında veri tabanı oluşturulmuş ve veri girişi yapılmıştır. Veri girişi işlemi bittikten sonra veriler kontrol edilmiş ve eksik ve/veya hatalı girişler düzeltilmiştir. Veri kontrolleri gerçekleştirildikten sonra frekans tabloları oluşturulmuş ve sonuçlara ulaşılmıştır.

Şekil 1. Cumhuriyet Meydanı uydu görüntüsü (Google Earth, 2013)

3. Bulgular ve tartışma

Cumhuriyet Meydanı Zucker (1959) tarafından yapılan sınıflandırmaya göre birkaç şekilde nitelendirilebilir (Moughtin 2003). Meydan kuzey ve güney bölüm olmak üzere iki bölüm olarak düşünüldüğü zaman gerek kullanılan döşeme malzemeleri ve gerek de kentsel donatı elemanları açısından farklılıklar olduğu görülmektedir. Dolayısıyla meydan 'gruplandırılmış meydan' olarak sınıflandırılabilir. Meydanın kuzey kısmının üç tarafı binalarla bir tarafı da ağaçlarla ve gölgeleme elemanı ile kısmen çevrilidir. Dolayısıyla kuzey kısmı ayrıca 'kapalı meydan' olarak da düşünülebilir. Bunun yanı sıra meydanın belirgin sınırları, formu ve geometrik çizgilerden oluşmuş olsa da belirgin geometrik bir şekli yoktur. Bu nedenle 'biçimsiz meydan' olarak da sınıflandırılabilir. Meydanın çevre bağlantıları, fiziksel özellikleri ve konumu göz önüne alındığında yapılan bu nitelendirmelerin meydana gerçekleştirebilecek fiziksel, sosyal, rekreasyonel, toplumsal vb. gibi aktiviteler üzerinde herhangi bir kısıtlamaya neden olmayacağı düşünülmektedir.

Ankete ilişkin sonuçlar incelendiğinde katılımcıların;

- %57,8'nin erkeklerden, %42,2'sinin kadınlardan oluştuğu,
- %35,8'inin 18-25 yaş, %32,9'unun 26-35 yaş, %14,5'inin 36-45 yaş, %10,6'sının 46-55 yaş ve %6,2'sinin 56 yaş ve üstü grubundaki bireylerden oluştuğu,
- %10,9'unun ilköğretim mezunu, %30,3'ünün lise mezunu ve %58,8'inin yükseköğretim mezunu bireylerden oluştuğu görülmüştür.

Ankete katılan kullanıcıların yaş gruplarına ilişkin sonuçlar incelendiğinde %35,8 ile 18-25 yaş grubunun ilk sırada yer aldığı gözlemlenmektedir. Meydanın yakın çevresinde çok sayıda özel eğitim kurumunun (dershaneler, etüt merkezleri gibi), alış-veriş yerleri, kafeterya ve eğlence yerlerinin olması nedeniyle, meydanın diğer yaş grubundaki kullanıcılara oranla 18-25 yaş grubundaki kullanıcılar tarafından daha yoğun olarak kullanıldığı düşünülmektedir.

Kullanıcıların Cumhuriyet Kent Meydanını hangi amaçlar doğrultusunda kullandıklarını öğrenmek amacıyla Cumhuriyet Kent Meydanını kullanım amaçlarından beş tanesini önem derecesine göre sıralamaları istenmiştir (Çizelge 1). Sonuçlar incelendiğinde %19,2 oranı ile 'zorunlu geçiş yapmak' seçeneği 1. amaç olarak ilk sırada yer almaktadır. Meydanın yakın çevresinde çeşitli kamu kurum ve kuruluşları, eğitim kurumları, alışveriş ve iş merkezleri, otobüs ve tramvay durağının yer alması, 'zorunlu geçiş yapmak' seçeneğinin ilk sırada tercih edilmesine sebep olmaktadır.

Meydan farklı noktalarında Kaleiçi yerleşkesini ve deniz manzarasını gören bakış noktalarına sahiptir. Bu durum, anket sonuçlarında %17,4 ile 'manzara izlemek' seçeneğinin 2. amaç olarak ilk sırada yer almasına katkı sağlamaktadır.

Anket sonuçlarına bakıldığında %13,0 ile 'insanlarla buluşmak' seçeneği 3. amaç olarak ilk sırada yer almaktadır. Her ne kadar meydanların günümüzdeki kullanımları farklılaşsa da insanlar için hala bir toplanma – buluşma merkezi konumunda olduğu görülmektedir. Bu sonucun ortaya çıkmasında ayrıca meydana bulunan otobüs ve tramvay durakları ve meydanın alt tarafında bulunan otopark (2 katlı 14 araçlık büyük otobüs, 5 araçlık küçük otobüs ve 76 araçlık otomobil otoparkı) önemli birer etkidir.

Cumhuriyet Meydanı'nda gündüz saatlerinde hareketli, akşam saatlerinde hareketli, ışıklı ve sesli su gösterilerinin

yapılabildiği iki adet havuz bulunmaktadır. Kent meydanına gitme nedenlerine bakıldığında 4. amaçta %11,1'lik oranlarla 'su gösterilerini izlemek' ve 'insanlarla buluşmak' seçenekleri ilk sırada yer almaktadır. Sonuçlarda %12,7 ile 'manzara izlemek' seçeneği 5. amaç olarak ilk sırada yer almaktadır.

Sıralamada en düşük yüzdeye sahip olan ve kent meydanına gitme nedenleri arasında en son sırada yer alan nedenlere bakıldığında, ilk dört amaçta sırasıyla %0,0, %1,0, %0,5 ve %1,0'lık oranlarla 'evcil hayvan gezdirmek' seçeneği; 5. amaçta ise '%0,0'lık bir oranla 'kitap okumak' seçeneğinin yer aldığı görülmektedir. Hem insan yoğunluğundan kaynaklanan hem de trafikten kaynaklanan gürültü ve oturma alanlarının sınırlı olması nedeni ile meydanın kitap okumak için tercih edilen bir mekân olmadığı anlaşılmaktadır.

Her mevsimde ve günün her saatinde yoğun bir şekilde kullanılmakta olan meydana, kullanıcıların 'çocuk gezdirmek' seçeneğini tercih etme oranının düşük olması göze çarpmaktadır. Bunun nedeninin ise meydanının hemen yakınında bulunan araç yolu ve meydanın ortasından geçen tramvay yolunun olabileceği düşünülmektedir. Çünkü araç yolu ve tramvay yolunu perdeleyici herhangi bir donatı elemanı bulunmamaktadır. Dolayısıyla bazı noktalarda yaya geçişlerinin planlanmasının uygun olabileceği düşünülmektedir.

Anket çalışmasında kullanıcılara kent meydanına gitme amaçları ile beraber kent meydanını mevsimlere göre hangi zaman aralıklarında kullandıkları ve ne kadar süre vakit geçirdikleri ile ilgili sorular yöneltilmiştir (Çizelge 2).

Alınan yanıtlara göre 14.00-16.00 zaman dilimi %29,8'lik oranlarla ilkbahar ve sonbahar mevsimi için ilk sıradadır. Yaz mevsimi için %31,6'lık oranla 20.00 ve sonrası seçeneği ilk sırada iken, kış mevsimi için %31,3'lik oranla 12.00-14.00 seçeneği ilk sıradadır.

Meydan kullanım saatlerine ilişkin alınan veriler iklimle birebir uyumlu verilerdir. Yılmaz vd. (2013)'e göre Antalya'da en sıcak ay olan temmuz ortalaması ise 28,4°C'dir. Yaz aylarında nemin de etkisi ile hissedilen hava sıcaklıkları 50°C dolaylarına çıkabilmekte ve hissedilen bu sıcaklık değerleri sonrasında güneş çarpması, ısı krampları veya ısı bitkinliği meydana gelebilmektedir. Ayrıca özellikle bahar ve yaz aylarında uzun güneşlenme süreleri ve sıcaklığın etkisi ile güneş ışınımı etkisi artmakta, ortam konforunu etkilemektedir. Kullanıcıların meydan kullanım saatleri iklimle beraber düşünüldüğünde, Antalya'nın sıcak ikliminden dolayı yaz aylarında, meydan gündüze oranla akşam saatlerinde daha yoğun kullanılmaktadır. Bununla birlikte ilkbahar aylarında 14.00-16.00 ve sonrasında; sonbahar aylarında 14.00-16.00 ve öncesinde; kış aylarında ise 12.00-14.00 ve sonrasında daha yoğun kullanılıyor olmasının sebebi, yine mevsime ve iklime bağlı olarak, kullanıcıların güneşli havadan yararlanma ve serinleme isteklerinden kaynaklanmaktadır.

Ankete katılan kullanıcıların mevsimlere göre kent meydanında geçirdikleri süre miktarları incelendiğinde '31-60 dk.' seçeneği %35,5'lik oranla ilkbahar mevsimi, %32,6'lık oranla sonbahar mevsimi ve %27,2'lik oranla kış mevsimi için ilk sıradadır. Yaz mevsimi için alınan yanıtlar incelendiğinde '61-180 dk.' seçeneğinin %32,1 oranı ile ilk sırada yer aldığı görülmektedir (Çizelge 3).

Çizelge 1. Kent meydanına gitme nedenleri frekans tablosu

Kent Meydanı kullanım amaçları	1.Amaç	2. Amaç	3.Amaç	4. Amaç	5.Amaç
	%	%	%	%	%
Spor yapmak	5,7	2,1	2,6	2,3	2,6
Dinlenmek/rahatlamak	16,3	11,1	6,7	9,3	6,2
Vakit geçirmek	13,5	15,8	12,7	8,8	6,5
Manzara izlemek	14,2	17,4	11,4	9,8	12,7
Güneşlenmek	1,0	2,6	4,1	2,1	5,2
Zorunlu geçiş yapmak	19,2	8,8	6,0	4,7	7,5
Alışveriş yapmak	4,4	6,0	3,4	7,8	3,6
Su gösterilerini izlemek	5,7	5,7	10,4	11,1	8,5
Miting,yürüyüş vb. etkinliklere katılmak	1,3	1,0	2,6	1,6	3,6
Yemek yemek	2,6	3,1	6,0	4,1	3,4
İnsanlarla buluşmak	5,7	10,6	13,0	11,1	10,1
Yalnız kalmak	1,8	2,8	4,1	5,2	4,4
Çocuk gezdirmek	1,6	1,6	3,9	2,8	2,6
Evcil hayvan gezdirmek	0,0	1,0	0,5	1,0	1,0
Kitap okumak	1,0	2,6	1,6	2,3	0,0
Konser, fuar, sergi vb. gibi etkinliklere katılmak	1,8	2,3	4,4	5,4	3,9
Resmi törenlere katılmak	1,6	1,3	1,6	2,6	6,2
Temiz hava almak	2,6	4,1	5,2	7,8	11,9
TOPLAM	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

Çizelge 2. Kent meydanına gidilen saat aralıkları frekans tablosu

Saat Aralıkları	Mevsimler			
	İlkbahar	Yaz	Sonbahar	Kış
	%	%	%	%
08:00-10:00	4,9	4,9	3,1	5,2
10:01-12:00	8,8	4,1	7,0	7,5
12:01-14:00	16,1	5,7	21,0	31,3
14:01-16:00	29,8	9,1	29,8	24,9
16:01-18:00	16,6	16,1	19,2	11,4
18:01-20:00	15,5	28,5	13,5	13,7
20:01-	8,3	31,6	6,5	6,0
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0

Çizelge 3. Meydanda geçirilen süre frekans tablosu

Meydanda geçirilen süreler	Mevsimler			
	İlkbahar	Yaz	Sonbahar	Kış
	%	%	%	%
5-10 dk	6,7	8,8	10,9	26,7
11-30 dk	18,9	12,2	24,1	21,8
31-60 dk	35,5	24,1	32,6	27,2
61-180 dk	29,5	32,1	25,1	18,1
181-300 dk	7,0	15,8	4,1	3,1
301 dk-	2,3	7,0	3,1	3,1
Toplam	100,0	100,0	100,0	100,0

Kullanıcıların meydanda özellikle yaz aylarında ve akşam saatlerinde daha fazla vakit geçirmelerinde, Antalya'nın iklimsel özelliklerinin yanı sıra, meydanda bulunan havuzların ve akşam saatlerinde düzenlenen su gösterilerinin etkili olduğu düşünülmektedir. Çalışma alanında bulunan havuzların yarattığı serinlik etkisi, sıcak mevsimlerde alanın kullanım yoğunluğunu etkilemektedir.

Lenzholzer ve Koh (2010) termal konforun açık alanların kullanım durumu ve çekiciliğinde önemli bir faktör olduğunu belirtmiştir. Kullanıcıların kent meydanını zamansal olarak kullanım durumlarına ait sonuçlar incelendiğinde, meydanın yaz aylarında '16:01-18:00' zaman dilimine kadar daha az bir yoğunlukta kullanımının olduğu görülmektedir. Bu durum yeterli oranda gölge alanların bulunmaması ile ilişkilendirilebilir.

Gehl (2011) tarafından yapılmış olan sınıflandırmaya göre, meydanda kullanıcılar 'zorunlu aktiviteler', 'isteğe bağlı/zorunlu olmayan aktiviteler' ve 'sosyal aktiviteler'in birçoğunu gerçekleştirebilmektedir. Anket sonuçlarına göre, kullanıcılar meydanı kullanma amaçları arasında en çok

%19,2 oranı ile 'zorunlu geçiş yapmak' seçeneğini tercih etmiş olsalar da, diğer seçenekler incelendiğinde meydanın daha çok dinlenmek-rahatlamak, manzara izlemek, vakit geçirmek gibi isteğe bağlı/zorunlu olmayan aktiviteler için kullandıkları görülmektedir. Dolayısıyla Gehl'in (2011) tanımına göre, meydan gerçekleştirilebilen aktiviteler bakımından yüksek kaliteli olarak sınıflandırılabilir.

4. Sonuçlar

Kent meydanları toplumsal olayların gerçekleştiği, insanların sosyalleştiği, bireysel ve toplumsal gereksinimlerin karşılandığı alanlardır. Kent meydanları bireyin ve toplumun bir takım gelişmelerden haberdar olmasında, bilgi alış-verişinin sağlanmasında, bilinçlenme durumunun artmasında önemli görevleri olan sosyal mekânlardır.

Antalya Cumhuriyet Meydanı örneğinde gerçekleştirilen bu çalışma sonucunda:

- İnsanların kent meydanını 1. amaç olarak en çok 'zorunlu geçiş yapmak' için kullandıkları fakat 2., 3., 4. ve 5. amaçlara bakıldığında kent meydanını en çok 'isteğe bağlı/zorunlu olmayan aktiviteler' (manzara izlemek, insanlarla buluşmak, su gösterilerini izlemek) için kullandıkları,
- Kent meydanının ilkbahar ve sonbaharda öğleden sonra (14:01-16:00), yazın akşam saatlerinde (20:01 ve sonrası), kışın ise öğle saatlerinde (12:01-14:00) daha yoğun kullanıldığı, dolayısıyla iklimin bu süreçte etkili bir faktör olduğu,
- Kent meydanlarında gerçekleştirilen aktivitelerin meydan kullanımı üzerinde etkili olduğu,
- Meydanların kent içerisindeki konumlarının, kullanım amaçları üzerinde etkili olduğu,
- Geçmişten günümüze doğru meydanların resmi törenlere, miting, yürüyüş, sergi, konser, fuar vb. etkinliklere katılmak gibi çeşitli amaçlarla, toplumsal gereksinimler için kullanılmış olmalarına rağmen, günümüzde değişen kent ve yaşam koşulları sonucu meydanların, bu amaçların yanı sıra daha çok zorunlu geçiş yapmak için kullanılmakta oldukları ortaya konulmuştur.

Kaynaklar

- Aykurt, A.S., 2010. Planlama ve uygulama süreçlerinde kent meydanları: Antalya Cumhuriyet ve Konyaaltı kent meydanlarında karşılaştırmalı bir araştırma. Yüksek Lisans Tezi, Akdeniz Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Antalya.
- Çimrin, H., 2007. Eski Hükümet Konağının Yüz Yıllık Öyküsü (1). Antalya Bugün İnternet Gazetesi, <http://www.antalyabugun.com/?page=makale&MID=305>, Erişim: 26.11.2007.
- Çimrin, H., 2008. Dünden Bugüne Cumhuriyet Meydanı. Antalya Bugün İnternet Gazetesi, <http://www.antalyabugun.com/?page=makale&MID=3267>, Erişim: 26.10.2008.
- Eyüce, Ö., 2000. Meydanlar. Ege Mimarlık Dergisi, 34(2):11.
- Gehl, J., 2011. Life Between Buildings: Using Public Space. Island Press, USA.
- Gençtürk, Z.İ., 2006. Meydanlarda su ögesi tasarımı: Sultanahmet ve Beyazıt meydanları incelemesi. Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Teknik Üniversitesi, Fen Bilimleri Enstitüsü, Peyzaj Mimarlığı Anabilim Dalı, İstanbul.
- Giritlioğlu, C., 1991. Şehinsel Mekan Ögeleri ve Tasarımı I. İTÜ Mimarlık Fakültesi Baskı Atölyesi, İstanbul.
- Irvine, K.N., Fuller, R.A., Devine-Wright, P., Tratalos, J., Payne, S.R., Warren, P.H., Lomas, K.J., Gaston, K.J., 2010. Ecological and psychological value of urban green space. In: M. Jenks C. Jones (Editors), Dimensions of the Sustainable City II, Springer, pp. 215-239, New York.
- İnceoğlu, M., Aytuğ, A. 2009. Kentsel mekânda kalite kavramı. Megaron Yıldız Teknik Üniversitesi Mimarlık Fakültesi E-Dergisi, 4(3): 131-146.
- Lenzholzer, S., Koh, J. 2010. Immersed in microclimatic space: Microclimate experience and perception of spatial configurations in Dutch Squares. Landscape and Urban Planning, 95:1-15.
- Lin, N., 1976. Foundations of Social Research. New York: McGraw-Hill, 458s.
- Moughtin, C., Oc, T., Tiesdell, S., 1999. Urban Design: Ornament and Decoration (Second Edition). Architectural Press, Oxford.
- Moughtin, C., 2003. Urban Desing: Street and Square (Third Edition). Architectural Press, Oxford.
- Özer, M.N., Ayten, M.A., 2005. Kamusal Odak Olarak Kent Meydanları. Şehir Plancıları Odası Planlama Dergisi, 3:96-103.
- Thompson, C.W. 2002. Urban Open Space in the 21st Century. Landscape and Urban Planning, 60:59-72.
- Yılmaz, T., Şavklı, F., Yıldırım, E., 2013. İklimle Bağlı Tasarım Olanaklarının Sıcak İklim Koşullarında İrdelenmesi, Antalya Cumhuriyet Meydanı Örneği. Türk Bilimsel Derlemeler Dergisi, 6(1): 42-45.